

ODBORNÉ STANOVISKO HLAVNEJ KONTROLÓRKY MESTA BREZNA K NÁVRHU ROZPOČTU NA ROK 2014

Podľa § 18f ods. 1 písm. c) zákona č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predkladám odborné stanovisko k návrhu rozpočtu na rok 2014 (ďalej len stanovisko).

A. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA NÁVRHU ROZPOČTU

Pri spracovaní môjho stanoviska som vychádzala z posúdenia predloženého návrhu viacročného rozpočtu na roky 2014 – 2016 a návrhu programového rozpočtu na rok 2014 (ďalej len návrh rozpočtu), ktorý bol vyvesený na úradnej tabuli a zverejnený zákonným spôsobom. Posudzovala som zákonnosť ako aj metodickú správnosť jeho zostavenia a predloženia na schválenie mestskému zastupiteľstvu (ďalej len MsZ).

Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Legislatívnymi východiskami zostavenia rozpočtu sú zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p. (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“) a zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.

Pri tvorbe rozpočtu sa vychádza aj z uplatnenia príslušných ustanovení zákonov:

- č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v z.n.p., na základe ktorého mesto vydalo všeobecne záväzné nariadenia k jednotlivým miestnym daniam,
- č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v z.n.p. a ostatných súvisiacich všeobecne záväzných právnych predpisov.

Podľa §4 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy rozpočet obce je základným nástrojom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce. Rozpočet obce vyjadruje samostatnosť hospodárenia obce. Obsahuje príjmy a výdavky, v ktorých sú vyjadrené finančné vzťahy k právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom pôsobiacim na území obce, ako aj k obyvateľom žijúcim na tomto území vyplývajúce pre ne zo zákonov a z iných všeobecne záväzných právnych predpisov, zo všeobecne záväzných nariadení obce, ako aj zo zmlúv. Súčasťou rozpočtu obce sú rozpočty príjmov a výdavkov rozpočtových organizácií a príspevky príspevkovým organizáciám zriadených obcou, ako aj finančné vzťahy k právnickým osobám, ktorých je zakladateľom. V rozpočte obce sa uplatňuje rozpočtová klasifikácia v súlade s osobitným predpisom. Podľa §9 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy viacročný rozpočet je strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci ich pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Návrh rozpočtu je zostavený v súlade s cit. ustanoveniami zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, až na uplatnenie §9 ods.1 cit. zákona. Návrh rozpočtu bol zverejnený ako viacročný rozpočet na roky 2014 - 2016 a programový rozpočet na rok 2014, v ktorom ale nie sú zapracované programy (vrátane cieľov a merateľných ukazovateľov) na roky 2015 a 2016.

Návrh rozpočtu bol zverejnený na úradnej tabuli mesta dňa 22.11.2013, t.j. v zákonom stanovenej lehote (najmenej 15 dní pred jeho schválením) v súlade s § 9 ods.2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v z.n.p.

B. VÝCHODISKÁ TVORBY ROZPOČTU

Návrh rozpočtu je predložený v členení na bežný rozpočet, kapitálový rozpočet a finančné operácie podľa rozpočtovej klasifikácie na minimálnej úrovni ekonomickej a funkčnej klasifikácie. Rozpočet na rozpočtový rok 2014 je po jeho schválení MsZ záväzný, rozpočty na nasledujúce dva rozpočtové roky sú orientačné.

Návrh rozpočtu vychádza z aktuálnych prognóz daňových príjmov rozpočtu verejnej správy na roky 2014 až 2016 .

Návrh rozpočtu príjmov pre rok 2014 predpokladá ich naplnenie na úroveň 9 925 182 €, čo je výrazný pokles oproti očakávanej skutočnosti roku 2013 (11 043 410 €) a schválenému roku 2013 (10 788 997 €).

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že úroveň navrhovaného rozpočtu príjmov je po minulé roky vždy nižšia ako neskôr dosiahnutá skutočnosť, z čoho vyplýva záver, že spracovateľ rozpočtu využíva zásadu opatrnosti a skutočnosť naplnenia príjmov je vždy lepšia ako predpoklad návrhu rozpočtu príjmov (toto platí najmä pre rozpočet kapitálových príjmov).

Vývoj príjmovej časti rozpočtu:

Rok	Schválený rozpočet príjmov celkom	Skutočnosť naplnenia príjmov celkom
2001	108 394	112 964
2002	187 275	217 253
2003	207 301	222 581
2004	271 312	249 057
2005	400 020	427 922
2006	341 776	377 658
2007	347 128	378 094
2008	14 191 130	14 928 599
2009	11 783 151	12 360 816
2010	9 676 210	11 644 722
2011	9 712 653	11 557 812
2012	9 985 440	12 610 144
2013	10 788 997	očakávaná skutočnosť - 11 043 410
2014 – návrh	9 925 182	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

Vo výdavkovej časti predstavuje návrh rozpočtu celkový objem 9 500 589 €; aj v tomto prípade sa plánuje pokles oproti schválenému rozpočtu roku 2013 ako aj očakávanej skutočnosti roku 2013.

Aj u výdavkov možno konštatovať, že navrhovaný rozpočet je vždy nižší ako dosiahnutá skutočnosť a mesto má vždy problém s udrжанím naplánovanej úrovne výdavkov. Analýzou realizovaných zmien rozpočtu výdavkov je možné dospieť k záveru, že na zvýšení rozpočtu výdavkov v priebehu rozpočtového roka sa podieľa najmä čerpanie finančných prostriedkov z dotácií zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok.

Vývoj výdavkovej časti rozpočtu:

Rok	Rozpočet výdavkov celkom	Skutočnosť čerpania výdavkov celkom
2001	97 394	100 790
2002	262 884	318 692
2003	385 141	384 329
2004	238 581	234 877
2005	387 365	377 907
2006	335 230	318 789
2007	262 643	319 315
2008	356 295	14 820 022
2009	15 177 615	14 855 292
2010	9 855 080	12 150 013
2011	9 668 473	11 744 196
2012	10 422 613	12 709 114
2013	10 266 794	očakávaná skutočnosť - 11 043 410
2014 – návrh	9 500 859	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

V návrhu rozpočtu sa plánuje prebytok rozpočtu vo výške 424 323 €, pričom sa uvažuje z tohto prebytku kryť schodok finančných operácií (konkrétne výdavkové finančné operácie, t.j. splácanie úverov).

Z prehľadu bilancie skutočne dosiahnutých príjmov a skutočne čerpaných výdavkov mesta je možné konštatovať, že mesto v uplynulých rokoch hospodáril so schodkovým rozpočtom, v roku 2010 dosiahlo dokonca aj schodok na bežnom rozpočte (čo bolo v tom čase v súlade s platnou legislatívou). Aj v roku 2013 mesto plánovalo dosiahnuť prebytok vo výške 522 203 € (prebytok bežného rozpočtu vo výške až 877 783 €). Ako som čakávala a vo svojom stanovisku uviedla, tento plán bol veľmi ambiciózny a mesto tento predpoklad už muselo korigovať na úroveň očakávanej skutočnosti k 31.12.2013 (236 379 €).

Pre rok 2014 sa mi tak opäť javí plánovaný prebytok bežného rozpočtu ako veľmi ambiciózny a vychádzajúci zo skúsenosti z minulých období ako ťažko dosiahnuteľný.

V tejto súvislosti pokladám za dôležité upozorniť na riziká, ktoré sú predovšetkým na príjmovej strane rozpočtu v neistom plnení výnosu z podielových daní, v nedostatočnom plnení príjmov z miestnych daní, v každoročnom znižovaní nedaňových príjmov a v neschopnosti mesta vysporiadať sa dlhodobo s pohľadávkami a to tak daňovými ako aj nedaňovými, čo má za následok (napriek zvýšeniu sadzieb daní a poplatkov) znižovanie rozpočtu daňových príjmov. Na strane výdavkov bude rizikom, ak sa nepodarí mestu udržať rozpočtovú disciplínu zo strany všetkých subjektov, ktoré sú zapojené do rozpočtového procesu. Ak sa nepodarí naplniť plánované príjmy rozpočtu, bude nevyhnutné zamerať sa na racionalizáciu bežných výdavkov, pretože udržanie rozpočtovej rovnováhy je jediným predpokladom, aby bola zabezpečená vyrovnanosť rozpočtu mesta a zároveň zabezpečené financovanie samosprávnych činností mesta.

ROZPOČET BEŽNÝCH PRÍJMOV

V návrhu rozpočtu sa uvažuje s poklesom bežných príjmov oproti schválenému rozpočtu v roku 2013 ako aj očakávanej skutočnosti roku 2013.

Vývoj bežných príjmov :

Rok	Schválený rozpočet bežných príjmov	Skutočnosť plnenia bežných príjmov
2005	210 034	268 908
2006	222 900	275 183
2007	236 068	307 079
2008	251 937	11 134 767
2009	9 981 611	10 581 374
2010	9 226 210	9 909 181
2011	9 053 402	9 736 473
2012	9 585 440	10 057 835
2013	9 936 760	očakávaná skutočnosť - 10 180 372
2014 - návrh	9 865 182	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

Daňové príjmy sú tvorené výnosom dane z príjmov fyzických osôb – podielovej dane zo štátneho rozpočtu, majetkovými daňami a daňami za tovary a služby, t.j. daňami ktoré mesto vyberie od svojich občanov a to najmä daň z nehnuteľnosti a poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad.

Daňové príjmy vždy tvorili najstabilnejšiu a najvýznamnejšiu zložku rozpočtu mesta; táto skutočnosť sa nemení ani v roku 2014.

Vývoj daňových príjmov:

Rok	Schválený rozpočet daňových príjmov	Skutočnosť naplnenia daňových príjmov
2001	50 900	52 970
2002	53 295	54 668
2003	58 130	58 916
2004	73 938	71 259
2005	130 238	146 626
2006	148 694	155 171
2007	151 938	170 026
2008	181 628	6 500 963
2009	5 836 789	5 996 111
2010	5 718 548	5 113 547
2011	5 976 211	5 751 932
2012	6 073 970	5 794 632
2013	6 265 716	očakávaná skutočnosť - 6 095 998
2014 - návrh	6 412 860	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

Mesto uvažuje s rastom daňových príjmov, nárast očakáva najmä z výnosu dane z príjmov fyzických osôb, pričom spracovateľ návrhu rozpočtu vychádza z prognózy Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „MF SR“). Treba poznamenať, že za posledné roky pretrvávajú tendencie úpravy prognóz MF SR, aj podľa posledne zverejnenej z 03.07.2013 je očakávaná skutočnosť vo výnosoch dane z príjmov fyzických osôb – podielovej dane zo štátneho rozpočtu pre mesto na rok 2013 o 76 614 € nižšia ako bol schválený rozpočet roku 2013. Pre rok 2014 MF SR opäť v prognóze stanovuje zvýšenie výnosu dane z príjmov fyzických osôb – podielovej dane zo štátneho rozpočtu o 6,1 % oproti schváleným výnosom pre rok 2013.

Prekvapením je navrhovaný rozpočet príjmov z miestnych daní. Po zvýšení miestnych daní sa očakával nárast výnosu z tejto skupiny daňových príjmov a preto je veľmi prekvapivé, že sa táto skutočnosť v roku 2013 nepotvrdila – očakávaná skutočnosť plnenia týchto príjmov k 31.12.2013 ako aj navrhovaný rozpočet na rok 2014 je nižší ako schválený rozpočet roku 2013.

Vývoj plnenia príjmov z dane z nehnuteľnosti:

Rok	Schválený rozpočet	Skutočnosť
2002	12 186	11 573
2003	13 330	13 669
2004	14 078	13 338
2005	20 200	26 353
2006	19 000	19 066
2007	18 400	18 849
2008	635 531	827 226
2009	815 869	815 869
2010	803 293	845 564
2011	845 366	821 993
2012	848 000	823 020
2013	974 317	očakávaná skutočnosť – 950 000
2014 - návrh	932 870	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

Výnos dane z nehnuteľností v návrhu rozpočtu na rok 2013 vychádzal zo schváleného rozpočtu roku 2012 upraveného o 15%. Rovnako si mesto dalo za cieľ znížiť daňové pohľadávky. Vo svojom stanovisku som už vtedy skonštatovala, že naplnenie tohto cieľa bude pre mesto dôležité, pretože ak sa nepodarí nájsť nástroj na vymáhanie daňových pohľadávok a na ich následné znižovanie a z tohto titulu napĺňanie daňových príjmov, výsledkom bude len realita v podobe zvýšenia daní pre fyzické a právnické osoby bez dopadu na tých, ktorí si svoje daňové povinnosti permanentne neplnia. Konštatovala som tiež, že výsledky uplynulých rokov trend znižovania daňových pohľadávok nezaznamenávajú a že mám obavy, či mesto naplní svoj ambiciózny cieľ.

Moje prognózy sa naplnili – došlo k zvýšeniu sadzieb dane z nehnuteľnosti vo všeobecne záväznom nariadení (VZN), avšak výnos dane sa nezvýšil, naopak, znižuje sa už podľa očakávanej skutočnosti roku 2013 a je návrh na jeho zníženie aj v roku 2014. Dôvodom podľa spracovateľa je využitie zásady opatrnosti, pretože vývoj nasvedčuje, že rozpočet k 31.12.2013 naplnený nebude.

Rovnako aj u navrhovaného rozpočtu príjmov z ostatných miestnych daní (daň za psa, za nevýherné hracie automaty, za predajné automaty, daň za užívanie verejného priestranstva) sa uvažuje s jeho znížením a to na úroveň očakávanej skutočnosti roku 2013.

Sadzba poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad sa v roku 2013 vo VZN zvyšovala a tak sa aj v rozpočte príjmov na rok 2013 uvažovalo so zvýšením výnosu z tohto poplatku. Opätovne očakávaná skutočnosť k 31.12.2013 toto zvýšenie nesignalizuje a preto sa spracovateľ rozhodol výnos z tohto poplatku v návrhu rozpočtu pre rok 2014 znížiť na úroveň očakávanej skutočnosti roku 2013.

A tu si dovoľím opätovne ako po minulé roky upozorniť, že mestu sa nedarí z dosahovaných výnosov pokrývať náklady na likvidáciu komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu. V minulosti som odporúčala vykonať analýzu skutočných nákladov na likvidáciu komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu s cieľom následného zníženia týchto nákladov a zvýšenia efektivity a účinnosti vykonávania tejto činnosti. Moje odporúčania neboli akceptované a tak pri

plánovanom znížení výnosu tohto poplatku sa rozdiel nákladov a výnosov z tejto činnosti (likvidácia komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu) bude len zväčšovať a bude to zvyšovať nároky na výdavkovú časť rozpočtu mesta.

Spracovateľ ako dôvody zníženia výnosu z miestnych daní v návrhu rozpočtu na rok 2014 uvádza očakávanú skutočnosť roku 2013. Dôvody prečo sa nedarí naplniť rozpočet roku 2013 u týchto príjmov spracovateľ neuvádza.

Výrazný pokles príjmovej časti bežného rozpočtu je v návrhu rozpočtu zaznamenaný u nedaňových príjmov, t.j. príjmov z podnikania a z vlastníctva majetku, príjmov z administratívnych a iných poplatkov; uvažuje sa so znížením týchto príjmov z úrovne schváleného rozpočtu roku 2013 vo výške 1 468 129 € na sumu 1 068 258 €.

Príjmy z podnikania sú rozpočtované vo výške 60 000 €. Príjmy z prenajatých pozemkov vo výške 245 106 €, do rozpočtu najviac „prispejú“ za prenájom lesných pozemkov LESY MESTA BREZNO, s.r.o. (150 000 €). Príjmy z prenajatých budov a objektov sú naplánované vo výške 190 000 €, z toho príjmy z nájomných bytov predstavujú čiastku 60 000 €. Príjem z prenajatého technického a technologického zariadenia je rozpočtovaný v zmysle nájomnej zmluvy uzatvorenej so spoločnosťou DALKIA Brezno a.s. a to vo výške 60 000 € základné nájomné a 36 513 € dodatkové nájomné, pričom základné nájomné musí byť čerpané len na zhodnotenie majetku, čo je vyjadrené v kapitálových výdavkoch návrhu rozpočtu rokov 2014 – 2016.

U administratívnych poplatkov a platieb ide najmä o

- správne poplatky, ktoré sú vyberané v zmysle platných právnych predpisov – sú rozpočtované vo výške 211 500 €;
- pokuty a penále - sú rozpočtované vo výške 13 000 €;
- príjmy za poskytované sociálne služby t.j. za opatrovateľskú službu, služby poskytované v zariadení núdzového bývania „NÁRUČ“, v útulku „NÁDEJ“, za pranie bielizne, za služby poskytované v mestskej knižnici, za služby poskytované mestskou políciou na pulte centrálnej ochrany a iné – sú to príjmy vyberané v zmysle platných právnych predpisov a uzatvorených zmlúv o poskytovaní služby – sú rozpočtované vo výške 119 539 €.

Návrh rozpočtu u tejto skupiny príjmov je nižší oproti schválenému rozpočtu na rok 2013.

Dotácie - v návrhu rozpočtu sa uvažuje s dotáciami, ktoré budú poskytované mestu z rozpočtov jednotlivých rozpočtových kapitol v rámci financovania prenesených kompetencií, s ďalšími dotáciami zo ŠR a účelovými dotáciami z rozpočtov obcí v celkovej rozpočtovanej výške 2 384 064 €.

ROZPOČET KAPITÁLOVÝCH PRÍJMOV

Mesto v návrhu rozpočtu rozpočtuje plnenie kapitálových príjmov vo výške 60 000 €.

Rozpočet vlastných kapitálových príjmov súvisí s plánom predaja kapitálových aktív a so schopnosťou ho zrealizovať v plánovanej vecnej i finančnej štruktúre. Spracovateľ v návrhu rozpočtu uvádza, že vzhľadom na aktuálny vývoj na kapitálovom trhu mesto plánuje v roku 2014 predaj objektu na Brezenskej ul., predaj pozemkov pod bytovými domami na ul. Švermova, Rázusova, Malinovského, Tisovskej, Podkoreňovej, predaj pozemkov pod stavbami v Zadných Hálnach, Bujakove a Mazorníku. Či práve tieto predaje znamenajú rozpočtovaný výnos vo výške 60 000 €, spracovateľ v návrhu rozpočtu neuvádza. Pre roky 2015 – 2016 sú rozpočtované kapitálové príjmy na úrovni návrhu roku 2014, bez uvedenia vecného plnenia.

Vývoj kapitálových príjmov:

Rok	Rozpočet kapitálových príjmov	Skutočnosť plnenia kapitálových príjmov
2001	14 081	14 421
2002	19 516	8 559
2003	23 640	36 517
2004	42 963	19 142
2005	27 680	35 705
2006	36 624	58 844
2007	19 432	15 243
2008	102 522	12 801/ 424 915
2009	1 779 037	1 779 742
2010	450 000	1 837 802
2011	659 251	1 821 339
2012	400 000	2 552 309
2013	852 237	očakávaná skutočnosť – 863 038
2014	60 000	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

V návrhu rozpočtu na rok 2014 sa neuvažuje s kapitálovými transfermi; podľa spracovateľa mesto zatiaľ nemá schválený žiadny projekt pre rok 2014.

ROZPOČET BEŽNÝCH VÝDAVKOV

V roku 2014 sa uvažuje so zvýšením rozpočtu bežných výdavkov oproti schválenému rozpočtu roku 2013, aj v tomto prípade ide o zohľadnenie očakávanej skutočnosti v roku 2013.

Vývoj bežných výdavkov:

Rok	Rozpočet bežných výdavkov	Skutočnosť čerpania bežných výdavkov
2001	63 943	66 108
2002	75 009	103 903
2003	177 840	177 455
2004	205 850	203 996
2005	224 583	220 205
2006	241 655	251 091
2007	237 856	253 698
2008	233 526	9 057 226
2009	9 822 211	9 548 917
2010	8 784 706	10 236 121
2011	9 009 222	9 499 690
2012	8 880 071	9 574 932
2013	9 058 977	očakávaná skutočnosť – 9 580 899
2014	9 302 864	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

Z návrhu rozpočtu bežných výdavkov na rok 2014 podľa ekonomickej klasifikácie je zrejmé, že väčšie šetrenie sa vykazuje najmä vo výdavkoch na činnosť rozpočtových a príspevkových organizácií.

Výdavky na financovanie rozpočtových organizácií:

	Skutočnosť 2011	Skutočnosť 2012	Schválený rozpočet 2013	Skutočnosť 2013	Návrh rozpočtu 2014
ZŠ s MŠ Pionierska 2	1 426 695	1 494 325	1 414 102	1 560 574	1 477 087
ZŠ s MŠ Karola Rapoša Pionierska 4	1 291 393	1 390 337	1 164 449	1 313 620	1 204 489
ZŠ s MŠ MPČL 35	719 571	767 889	702 807	754 127	715 190
Základná umelecká škola	271 422	267 124	231 861	236 945	255 520
Centrum voľného času	100 127	96 890	86 485	92 460	88 909

V komentári k návrhu rozpočtu je uvedené, že transfery rozpočtovým organizáciám sa rozpočtujú na základe návrhu VZN o určení výšky dotácie na mzdy a prevádzku škôl a školských zariadení zriadených na území mesta Brezno (originálne kompetencie) ako aj schváleného rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy v oblasti školstva (základné školstvo). Z návrhu rozpočtu je ale zrejmé, že pokles výdavkov na školstvo kopíruje pokles príjmov, t.j. transferov zo štátneho rozpočtu a je teda pravdepodobné, že ide len o vykázané zníženie výdavkov a že výdavky na školstvo sa budú v priebehu roka zvyšovať v závislosti od poskytnutia transferov na prenesený výkon štátnej správy v školstve. Mesto uvažuje s nerozpísanou rezervou v rámci originálnych kompetencií na financovanie opráv a údržby vo výške 29 200 € a na tovary a služby vo výške 100 149 €, ktorá by mala riešiť neočakávané udalosti.

Vytváranie rezerv v návrhu rozpočtu nemá zákonnú oporu, ale je bežné v aplikačnej praxi (najmä v oblasti školstva, kde sa finančné prostriedky na mzdy a prevádzku pridelujú na základe VZN). Podľa môjho názoru z koncepcného hľadiska vytvorenie rezervy na opravy a údržbu v školách a školských zariadeniach nerieši dlhoročný problém, ktorý mesto má so skrytým zadĺžením školstva (havarijné stavy budov). Ja by som odporúčala situáciu riešiť zdokumentovaním stavu, spracovaním analýzy možností financovania a po vytvorení zdrojov financovania (napr. formou vytvorenia peňažného fondu na riešenie havarijných stavov v školstve) následne koncepčne riešiť postupné odstraňovanie zisteného stavu.

Výdavky na financovanie príspevkových organizácií:

	Skutočnosť 2011	Skutočnosť 2012	Schválený rozpočet 2013	Skutočnosť 2013	Návrh rozpočtu 2014
TS	910 178	856 327	834 518	893 891	859 316
MŠK	374 072	355 368	355 368	357 468	354 745
MsKS	181 332	160 541	150 858	150 858	138 454

U príspevkových organizácií rovnako dochádza k zníženiu výdavkov oproti schválenému rozpočtu roku 2013, okrem jednej príspevkovej organizácie a to Technických služieb mesta (tu však dochádza k zníženiu výdavkov oproti očakávanej skutočnosti roku 2013, čo len dokumentuje dlhodobý poddimenzovaný stav financií v tejto príspevkovej organizácii). V situácii, keď sa

dlhodobo znižujú výdavky na činnosť príspevkových organizácií, ktoré potom hospodária so stratou je na mieste otázka ako ďalej.

Upozorňujem najmä na situáciu v Technických službách mesta, ktoré zabezpečujú pre mesto dôležité verejnoprospešné služby – správu a údržbu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, verejnej zelene a verejného osvetlenia, nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom a ďalšie činnosti dôležité pre život obyvateľov mesta. Tieto činnosti sú zo strany obyvateľov mesta najviac sledované a ich vykonávanie je neustále predmetom kritiky (zimná údržba verejných priestranstiev a miestnych komunikácií), ktorej oprávnenosť úzko súvisí s financovaním tejto príspevkovej organizácie.

Tento problém nedostatočného financovania príspevkových organizácií je dlhodobý a rovnako z hľadiska časového rozpätia koncepčne neriešený. Odporúčam, aby bol vykonaný komplexný audit činností, ktoré zabezpečujú jednotlivé príspevkové organizácie v nadväznosti na zabezpečenie financovania týchto činností. Cieľom by malo byť na základe spracovanej analýzy zadaných parametrov činností jednotlivých príspevkových organizácií vrátane zabezpečenia ich financovania, získať kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele, ktoré umožnia navrhnutie opatrení na zabezpečenie hospodárnosti, efektivity a racionality výkonu týchto príspevkových organizácií.

Vývoj mzdových výdavkov – mesto bez rozpočtových a príspevkových organizácií:

Rok	Rozpočet	Skutočnosť
2002	15 788	22 711
2003	34 921	33 967
2004	35 788	35 862
2005	34 801	32 243
2006	34 792	33 665
2007	32 416	35 673
2008	36 767	36 681
2009	1 362 542	1 348 737
2010	1 360 097	1 299 332
2011	1 570 790	1 396 215
2012	1 378 874	1 362 634
2013	1 330 594	očakávaná skutočnosť – 1 352 722
2014	1 366 905	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

V roku 2014 sa uvažuje s rastom rozpočtu výdavkov na platy zamestnancov mesta – ide o zohľadnenie zákonného zvýšenia plátov zamestnancov verejnej správy od 1.1.2014. V tejto súvislosti chcem upozorniť, že toto zvýšenie plátov sa týka aj zamestnancov v mestom zriadených rozpočtových a príspevkových organizáciách, kde ale táto skutočnosť v rámci ich rozpočtov zohľadnená nie je a tieto organizácie si musia nájsť vlastné rezervy, aby zabezpečili toto zákonné zvýšenie plátov svojich zamestnancov.

Vývoj prevádzkových výdavkov (tovary a služby) - mesto bez rozpočtových a príspevkových organizácií:

Rok	Rozpočet	Skutočnosť
2002	14 849	21 506
2003	26 699	26 302
2004	36 231	34 162
2005	39 176	37 033

2006	36 853	36 227
2007	29 690	29 701
2008	50 822	49 111
2009	1 797 082	1 560 264
2010	2 313 373	2 479 435
2011	1 471 909	1 911 910
2012	1 576 449	1 924 146
2013	1 933 719	očakávaná skutočnosť – 1 935 651
2014	1 794 551	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

Mesto si svoje rezervy „našlo“ vo výdavkoch na tovary a služby, ktorých rozpočet na rok 2014 je o 141 100 € nižší oproti očakávanej skutočnosti roku 2013. Dosiahnuť toto zníženie je reálne, pretože mestu sa znižuje dlhodobý záväzok voči banke vo veci splácania pohľadávky za opravy a údržbu miestnych komunikácií (rozpočtová podpoložka 635). Zníženie tohto záväzku má vplyv na výšku rozpočtu na opravy a údržbu, rozpočet sa znižuje (o sumu 114 291 €) a vytvára sa priestor nielen na zákonné zvýšenie výdavkov na platy ale aj na zvýšenie rozpočtu na ostatných rozpočtových podpoložkách (okrem 634 - Dopravné):

	Skutočnosť 2011	Skutočnosť 2012	Schválený rozpočet 2013	Očakávaná skutočnosť 2013	Návrh rozpočtu 2014
631-Cestovné náhrady	8 667	7 597	4 224	4 156	4 910
632-Energie, voda a kom.	294 887	296 083	244 199	242 131	273 906
633-Materiál	62 259	50 221	159 943	90 000	141 808
634-Dopravné	29 145	34 905	26 000	24 546	21 300
635-Údržba	733 215	662 308	776 599	797 306	583 707
636-Nájomné za prenájom	2 209	6 058	4 200	4 500	9 030
637-Služby	781 528	866 977	716 054	773 012	759 890

V návrhu rozpočtu bežných výdavkov na rok 2014 podľa funkčnej klasifikácie, t.j. podľa jednotlivých odvetví sa uvažuje so zvýšením výdavkov oproti schválenému rozpočtu na rok 2013 ako aj oproti očakávanej skutočnosti roku 2013 napr. v oblastiach:

- činnosť mestského úradu
- matrika
- mestská polícia
- civilná ochrana a ochrana pred požiarimi

So znížením sa uvažuje u výdavkov najmä na:

- cestnú dopravu
- správu a údržbu ciest
- cestovný ruch
- nakladanie s odpadmi a odpadovými vodami
- verejné osvetlenie
- kultúra
- niektoré sociálne služby.

Výrazne sa znižuje rozpočet výdavkov na splácanie dlhodobých záväzkov.

Návrh rozpočtu výdavkov podľa funkčnej klasifikácie kopíruje rozpočet výdavkov podľa ekonomickej klasifikácie rozdelený na mesto (mestský úrad) a na mestom zriadené rozpočtové

a príspevkové organizácie, t.j. šetrí sa najmä na činnostiach ktoré zabezpečujú príspevkové organizácie.

ROZPOČET KAPITÁLOVÝCH VÝDAVKOV

Vývoj kapitálových výdavkov :

Rok	Rozpočet kapitálových výdavkov	Skutočnosť čerpania kapitálových výdavkov
2001	16 870	16 490
2002	54 139	53 613
2003	23 761	23 444
2004	26 830	24 981
2005	114 258	105 762
2006	83 445	67 698
2007	23 153	59 359
2008	154 345	5 557 027
2009	5 355 404	5 306 375
2010	1 070 374	1 913 892
2011	659 251	2 244 506
2012	1 380 124	3 134 183
2013	1 207 817	očakávaná skutočnosť - 1 226 132
2014	197 995	

(údaje sú uvedené do roku 2007 v tis. Sk, od roku 2008 v €)

Rozpočet kapitálových výdavkov je výrazne úsporný; uvažuje sa v ňom len so splácaním zmluvných záväzkov a čiastočným plnením niektorých uznesení MsZ, napr. plnenie dvoch uznesení, ktorými sa mesto zaviazalo na spoločné financovanie projektov podporených z rozpočtu EÚ, v kapitálovom rozpočte zahrnuté nie je.

V kapitálovom rozpočte je najvyššia suma vyčlenená do modernizácie technologických zariadení, ktoré má v nájme a podniká na nich Dalkia Brezno, a.s., s ktorou má mesto uzavretú Zmluvu o nájme nehnuteľností a technologických zariadení, v zmysle ktorej sa mesto zaviazalo investovať základné nájomné do modernizácie technologických zariadení; pre rok 2014 ide o výdavok vo výške 82 000 €.

FINANČNÉ OPERÁCIE

V návrhu rozpočtu sa nepočíta so zapojením príjmových finančných operácií so zdôvodnením, že príjmové finančné operácie (t.j. zapojenie zostatku finančných prostriedkov z prebytku rozpočtu a zostatku finančných operácií) budú doplnené až po schválení rozpočtového hospodárenia mesta za rok 2013 pri predkladaní záverečného účtu mesta.

V návrhu rozpočtu výdavkových finančných operácií sú uvedené splátky úverov - úver „Dostavba a stavebné úpravy zimného štadióna“, úver ŠFRB - Mazorník, úver ŠFRB - Nálepka ul., úver bývalého Hotela Ďumbier, s.r.o., úver „Rekonštrukcia námestia – III. Etapa“ vo výške 424 323 €;

Mesto počíta s krytím výdavkových finančných operácií z prebytku bežného rozpočtu. Upozorňujem, že prebytok bežného rozpočtu je rizikový zdroj krytia výdavkových finančných operácií a to z dôvodu nestability plnenia príjmov a dlhodobého zvyšovania skutočných výdavkov v porovnaní so schváleným rozpočtom. Odporúčam sledovať čerpanie výdavkov mesta, racionalizovať spotrebu mesta, šetriť výdavky a zabezpečiť plynulé plnenie vlastných daňových a nedaňových príjmov.

VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA

Navrhovaný rozpočet mesta na rok 2014 vrátane finančných operácií je zostavený ako vyrovnaný, čím je splnená jedna zo zákonných podmienok vyplývajúca z § 10 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách.

Bežný rozpočet je zostavený ako prebytkový – plánovaný prebytok je vo výške 562 318 €, kapitálový rozpočet ako schodkový - plánovaný schodok je vo výške - 137 995 €.

Plány mesta na rok 2014 – dosiahnutie prebytku bežného rozpočtu hodnotím pozitívne, avšak pokladám za dôležité upozorniť aj na minuloročné ambície (čo sa týka naplánovanej výšky prebytku rozpočtu), ktoré sa nepodarilo naplniť. To isté platí aj pre načrtnutý vývoj v rozpočtoch na roky 2015 a 2016, kde dosiahnutie tak vysokých prebytkov bežného rozpočtu a to na základe výraznej úspory bežných výdavkov nepokladám (aj vzhľadom na vývoj uplynulých rokov) za reálne. Navyše mi v načrtnutom vývoji vysokých prebytkov bežných rozpočtov chýba cieľ (ich ďalšie použitie, vid' kapitálový rozpočet a príjmové finančné operácie).

C. ZHODNOTENIE NÁVRHU HOSPODÁRENIA MESTA NA ZÁKLADE VIACROČNÉHO PROGRAMOVÉHO ROZPOČTU

Návrh rozpočtu je spracovaný ako viacročný rozpočet na roky 2014 - 2016, avšak jeho východiská a ukazovatele nie je možné považovať za strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky mesta. Východiská a ukazovatele rozpočtov na roky 2015 a 2016 sú spochybniteľné, najmä čo sa týka bežného rozpočtu; vývoj bežných príjmov je ťažko odhadnuteľný a načrtnutý vývoj bežných výdavkov považujem za odvážny. Vo viacročnom rozpočte majú byť vyjadrené zámery rozvoja územia mesta a potrieb obyvateľov, čo v tomto prípade určite splnené nie je. Východiská a ukazovatele kapitálového rozpočtu a rozpočtu príjmových finančných operácií na roky 2015 a 2016 spolu s rozpočtovaným vysokým prebytkom bežného rozpočtu postrádajú ekonomickú logiku a dajú sa snáď len vysvetliť zámerom už neriešiť rozvojové programy vo viacročnom rozpočte mesta v poslednom roku volebného obdobia. Vysvetlením ale môže byť aj skutočnosť, že keďže je mesto kapitálovo poddimenzované a zadĺžené, tak z dôvodu nedostatku zdrojov, nestavia žiadnu koncepciu rozvoja a vysokými prebytkami chce len splácať úvery, ktoré má prijaté z uplynulých období.

Návrh rozpočtu na rok 2014 je spracovaný aj ako programový dokument, ktorý splňa základné princípy programového rozpočtovania. Pri analýze tohto programového dokumentu je ale zrejmé, že podľa princípov a zásad programového rozpočtovania je takto spracovaný len na rok 2014 a chýbajú spracované roky 2015 a 2016. Za oveľa vážnejší problém ale v tejto súvislosti považujem, že porovnaním tohto programového dokumentu s návrhom rozpočtu na rok 2014 je zrejmé, že tento programový dokument nemá zabezpečené finančné krytie v záväzných ukazovateľoch návrhu rozpočtu. Návrh rozpočtu je minimalistický – uvažuje sa so znížením bežných výdavkov, načrtnutá je minimálna úroveň kapitálových príjmov, neuvažuje sa so zapojením prebytku rozpočtu, ktorý sa predpokladá dosiahnuť k 31.12.2013, dôsledkom čoho je minimálna úroveň kapitálových výdavkov. Táto skutočnosť, ale podľa môjho názoru, nie je zohľadnená v programovom rozpočte, kde jednotlivé programy sú nastavené na „normálny“ režim, t.j. nie na režim minimálneho zabezpečenia základných činností, tak ako je nastavený viacročný rozpočet a najmä rozpočet na rok 2014.

Ing. Ingrid Veverková v.r.
hlavná kontrolórka Mesta Brezna